

**Аналіз регуляторного впливу
проекту постанови Правління Національного банку України
“Про затвердження Положення про вимоги до системи управління
страховика”**

I. Визначення проблеми, яку передбачається розв’язати шляхом державного регулювання

Національний банк України (далі – Національний банк) відповідно до пункту 8¹ статті 7 розділу I Закону України “Про Національний банк України” наділений повноваженнями здійснювати державне регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі на ринках небанківських фінансових послуг у межах, визначених Законом України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” та іншими законами України.

Розділом V Закону України від 18 листопада 2021 року № 1909-IX “Про страхування” (далі – новий Закон про страхування), що набрав чинності 19 грудня 2021 року, встановлено особливості побудови системи управління страховика, а також наділено Національний банк повноваженнями щодо встановлення вимог до системи управління страховика та контролю за їх дотриманням; встановлення вимог до системи внутрішнього контролю страховика, системи управління ризиками, контролю за дотриманням норм (комплаєнс), внутрішнього аудиту та актуарної функції; встановлення порядку подання до Національного банку актуарного звіту та звіту про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту та інших документів за результатами внутрішнього аудиту.

Крім того, відповідно до підпункту 5 частини третьої статті 114 нового Закону про страхування Національний банк під час здійснення державного регулювання та нагляду за страховою (перестраховою) діяльністю визначає критерії віднесення страховиків до категорії значимих страховиків.

У відповідній сфері правового регулювання є такі прийняті Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (далі – Нацкомфінпослуг), нормативно-правові акти:

вимоги до організації і функціонування системи управління ризиками у страховика, затверджені розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, від 04 лютого 2014 року № 295, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 березня 2014 року за № 344/25121;

вимоги щодо регулярного проведення стрес-тестування страховиками та розкриття інформації щодо ключових ризиків та результатів проведених стрес-тестів, затверджені розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, від 13 лютого 2014 року № 484, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 12 березня 2014 року за № 352/25129.

Відповідно до пункту 25 розділу XV “Прикінцеві та перехідні положення” нового Закону про страхування Національному банку слід до дня введення в дію

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/125637

від 24.10.2023 21:44

нового Закону про страхування привести свої нормативно-правові акти у відповідність до вимог нового Закону про страхування та забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації нового Закону про страхування.

Національний банк, що набув повноважень регулятора ринку небанківських фінансових послуг, не має прийнятих ним регуляторних актів, що визначають вимоги до системи управління страховика, включаючи вимоги до системи внутрішнього контролю страховика, системи управління ризиками, контролю за дотриманням норм (комплаєнс), внутрішнього аудиту та здійснення актуарної функції.

Проблема, що пропонується розв'язати шляхом державного регулювання, а саме шляхом прийняття проекту постанови Правління Національного банку України "Про затвердження Положення про вимоги до системи управління страховика" (далі – регуляторний акт), стосується діяльності страховиків.

Зазначені вище питання не можуть бути вирішені за допомогою ринкових механізмів, оскільки належать до реалізації повноважень Національного банку, визначених новим Законом про страхування та статтею 7 Закону України "Про Національний банк України".

Отже, є потреба у врегулюванні вищезазначених проблем та затвердженні відповідного регуляторного акта Національного банку.

Суб'єктами, на яких поширюються вимоги регуляторного акта, є страховики. Проблема, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання, у разі її невирішення спричинить ситуацію, що матиме негативний вплив на діяльність страховиків.

II. Визначення цілей державного регулювання

Цілями державного регулювання, що безпосередньо пов'язані з вирішенням вищезазначених проблем, є реалізація повноважень Національного банку, визначених новим Законом про страхування, а саме: визначення вимог до системи управління страховика та здійснення контролю за їх дотриманням, визначення критеріїв віднесення страховиків до категорії значимих страховиків.

III. Визначення та оцінка всіх прийнятних альтернативних способів досягнення зазначених цілей, наведення аргументів щодо переваги обраного способу

Альтернативним способом досягнення зазначених цілей може бути залишення наявного стану законодавства України у сфері страхування, що не відповідає вимогам нового Закону про страхування.

Перевагами такого способу досягнення встановлених цілей є збереження наявного стану законодавства України, а саме застосування чинних нормативно-правових актів Нацкомфінпослуг у сфері регулювання діяльності на ринку страхування. Однак у такому разі невідповідність законодавства України в цій

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/125637

від 24.10.2023 21:44

сфері не дасть змоги реалізувати повноваження Національного банку, визначені новим Законом про страхування та Законом України “Про Національний банк України”.

Отже, застосування такого альтернативного способу досягнення зазначених цілей та вирішення проблеми таким способом не є прийнятним.

Іншим альтернативним способом досягнення встановлених цілей є прийняття запропонованого регуляторного акта, перевагами якого є приведення діяльності страховиків у відповідність до вимог нового Закону про страхування.

Недоліками такого способу є можливі додаткові витрати страховиків, пов’язані з приведенням своєї діяльності у відповідність до вимог регуляторного акта.

Тому Національний банк з урахуванням положень нового Закону про страхування обрав варіант прийняття запропонованого регуляторного акта як найкращий спосіб досягнення зазначених цілей.

IV. Опис механізму, який пропонується застосувати для розв’язання проблеми, і відповідні заходи

Регуляторний акт встановлює:

вимоги до системи управління страховика та порядок здійснення Національним банком контролю за їх дотриманням;

вимоги до внутрішніх документів страховика, які необхідно прийняти та запровадити для ефективної побудови системи управління страховика (стратегії /політики/ положення);

вимоги щодо виявлення, запобігання та управління конфліктами інтересів у страховику;

критерії віднесення страховиків до категорії значимих страховиків, залежно від встановлення яких відрізняються вимоги до побудови системи управління страховика;

вимоги до побудови системи внутрішнього контролю, включаючи вимоги до організаційної структури страховика на основі моделі трьох ліній захисту, внутрішніх документів та встановлення мінімального переліку питань щодо внутрішнього контролю, які мають бути врегульовані в таких документах, визначення компонентів системи внутрішнього контролю та заходів, дотримання яких свідчить про належне впровадження та функціонування кожного з компонентів системи внутрішнього контролю;

особливості організації та виконання ключових функцій страховика [актуарної функції, функції контролю за дотриманням норм (комплаєнс), внутрішнього аудиту та управління ризиками];

вимоги до побудови системи управління ризиками, включаючи визначення суттєвих ризиків, особливості управління ризиками за напрямками, визначеними статтею 29 нового Закону про страхування, встановлення вимог до оцінки

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/125637

від 24.10.2023 21:44

ризиків та вимог до звітування страховика з управління ризиками раді страховика та іншим внутрішнім користувачам такої звітності;

вимоги до звітів, порядок їх подання, а також порядок подання інших документів до Національного банку щодо виконання окремих ключових функцій страховика.

Ступінь ефективності цього регуляторного акта оцінюватиметься за результатами аналізу показників діяльності страховиків.

V. Обґрунтування можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта

Вимоги регуляторного акта обов'язкові для виконання всіма страховиками, на яких поширюється дія регуляторного акта. Ризик як негативного, так і позитивного впливу зовнішніх чинників на дію регуляторного акта потенційно зумовлюється головним чином змінами в законодавчих актах України, що може призвести до потреби внесення змін до регуляторного акта.

Упровадження вимог регуляторного акта не потребує додаткових витрат Національного банку, оскільки здійснюється в межах його повноважень.

Здійснення державного контролю та нагляду за дотриманням вимог регуляторного акта відбуватиметься в межах здійснення Національним банком наглядової діяльності за здійсненням діяльності на ринку страхування.

VI. Визначення очікуваних результатів прийняття акта

Прийняття регуляторного акта дасть змогу затвердити на виконання вимог нового Закону про страхування нормативно-правовий акт, предмет регулювання якого належить до повноважень Національного банку.

За результатами визначення очікуваних результатів прийняття регуляторного акта протягом усього строку його дії можна виокремити такі наслідки його прийняття для суб'єктів, на яких поширюється дія регуляторного акта.

Позитивні наслідки дії регуляторного акта:

- 1) реалізація положень нового Закону про страхування;
- 2) створення страховиками системи управління, що ґрунтується на єдиних вимогах, визначених регуляторним актом;
- 3) упровадження ризик-орієнтованого підходу в регулюванні щодо організації системи управління на основі встановлених критеріїв значимості страховиків;
- 4) упровадження однакових підходів до розроблення та оновлення внутрішніх документів щодо організації системи управління страховика відповідно до вимог, установлених регуляторним актом;
- 5) визначення основних цілей та засад організації і функціонування якісної та ефективної системи внутрішнього контролю страховика;
- 6) забезпечення організації системи внутрішнього контролю страховиків

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

B/33-0008/125637

від 24.10.2023 21:44

на трьох лініях захисту, що передбачає розподіл обов'язків між відповідальними за певний процес у межах системи внутрішнього контролю особами та/або структурними підрозділами страховика;

7) упровадження виявлення, запобігання та управління конфліктами інтересів у страховику відповідно до єдиних підходів;

8) застосування єдиних підходів страховиками щодо здійснення контрольної діяльності страховика та моніторингу ефективності його системи внутрішнього контролю;

9) створення системи управління ризиками страховика, що враховує вимірювання (оцінку) обґрунтовано передбачуваних суттєвих ризиків, на які наражається страховик, мінімальний перелік яких визначений регуляторним актом;

10) упровадження та виконання ключових функцій у страховику відповідно до однакових вимог, визначених новим Законом про страхування та регуляторним актом;

11) започаткування подання / вдосконалення наповнення актуарних звітів, звіту про роботу підрозділу внутрішнього аудиту страховика та інших внутрішніх звітів страховика, порядок подання таких звітів, а також інших документів до Національного банку та для внутрішніх потреб страховика з метою забезпечення контролю за ефективністю здійснення ключових функцій.

Можливі негативні наслідки дії регуляторного акта – витрати страховиків, пов'язані з приведенням своєї діяльності у відповідність до вимог регуляторного акта, включаючи зміну організаційної структури, внутрішніх процесів діяльності, розроблення внутрішніх документів.

Ураховуючи специфіку сфери правового регулювання акта, не вбачається за можливе обчислення розмірів позитивних результатів та можливих негативних наслідків до його прийняття.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії акта

Положення регуляторного акта набиратимуть чинності з 01 січня 2024 року (з дня введення в дію нового Закону про страхування), крім глави 6 Положення про вимоги до системи управління страховика, яка набиратиме чинності з 01 січня 2027 року.

Строк дії регуляторного акта необмежений у часі.

VIII. Визначення показників результативності акта

Показниками результативності регуляторного акта є:

1) кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія регуляторного акта.

Станом на 01 жовтня 2023 року загальна кількість страховиків – 111, із них: 12 – страховики, які провадять діяльність зі страхування життя,

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/125637

від 24.10.2023 21:44

99 – страховики, які провадять діяльність зі страхування іншого, ніж страхування життя;

2) кошти і час, що витрачатимуть суб'єкти господарювання та/або фізичні особи у зв'язку з виконанням вимог регуляторного акта. Витрати коштів та часу фізичних осіб пов'язані з приведенням їхньої діяльності у відповідність до вимог регуляторного акта;

3) обсяг валових страхових премій. За даними звітності страховиків за перше півріччя 2023 року, такий показник становить 21 354,7 млн грн, із них: 2 259,9 млн грн за договорами страхування життя;

19 094,8 млн грн за договорами страхування іншого, ніж страхування життя;

4) обсяг сформованих страхових резервів. За даними звітності страховиків станом на 01 липня 2023 року, такий показник становить 42 480,9 млн грн, із них:

18 119,1 млн грн сформовано за договорами страхування життя;

24 361,8 млн грн сформовано за договорами страхування іншого, ніж страхування життя.

Якісним показником результативності є виконання суб'єктами господарювання вимог регуляторного акта під час здійснення діяльності зі страхування. Висновок щодо цього показника можна буде зробити за результатами застосування його норм на практиці.

IX. Визначення заходів, з допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності акта

Відповідно до статей 3, 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” Національний банк проводить базові, повторні та періодичні відстеження результативності власних регуляторних актів з урахуванням Методики відстеження результативності регуляторного акта Національного банку України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 14 квітня 2004 року № 471 (зі змінами).

Відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься з використанням статистичних даних. Цільові групи осіб для опитування чи наукові установи не залучатимуться для проведення відстеження результативності регуляторного акта.

Базове відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься протягом року з дня набрання чинності регуляторним актом відповідно до частини п'ятої статті 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності”, оскільки для відстеження результативності використовуватимуться статистичні дані.

Повторне відстеження проводитиметься не пізніше двох років із дня набрання чинності регуляторним актом.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/125637

від 24.10.2023 21:44

Періодичне відстеження результативності – один раз на кожні три роки з дня закінчення заходів із повторного відстеження результативності регуляторного акта.

Для відстеження результативності регуляторного акта Національний банк використовуватиме дані, отримані за результатами регулювання діяльності страховиків.

Інформування суб'єктів господарювання щодо основних положень регуляторного акта здійснюватиметься шляхом його оприлюднення на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

Голова Національного банку України

Андрій ПИШНИЙ

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/125637

від 24.10.2023 21:44